

MIĘDZYNARODOWE SEMINARIUM RTP 26398

„Ograniczanie uciążliwości odorowych”

Międzyzdroje, 31 marca - 1 kwietnia 2008 r.

***Czy ocena oddziaływania zapachowego
przedsięwzięć i obiektów w gospodarce
komunalnej może stać się elementem
procedury ocen środowiskowych?***

prof. dr hab. inż. ANDRZEJ KULIG
Zakład Ochrony i Kształtowania Środowiska
WYDZIAŁ INŻYNIERII ŚRODOWISKA
Politechnika Warszawska

PLAN PREZENTACJI

1. WPROWADZENIE DO PROBLEMATYKI UCIAŹLIWOŚCI ZAPACHOWEJ W OOS
2. DOTYCHCZASOWE ROZWIĄZANIA I PROPOZYCJE
 - 2.1. Rozwiązania prawne (projekty rozporządzeń)
 - 2.2. Rozwiązania metodyczne
3. PROJEKTY USTAW *O PRZECIWDZIAŁANIU UCIAŹLIWOŚCI ZAPACHOWEJ*
 - 3.1. Założenie podstawowe
 - 3.2. Proponowane rozwiązania metodyczne
 - 3.3. Skutki wprowadzenia proponowanych uregulowań prawnych
4. INWENTARYZACJA ŹRÓDEŁ ODORANTÓW W GOSPODARCE KOMUNALNEJ
4. WNIOSKI KOŃCOWE

WPROWADZENIE DO PROBLEMATYKI UCIĄŻLIWOŚCI ZAPACHOWEJ W OOŚ (1)

Zagadnienie oceny i rozwiązywania

problemów uciążliwości zapachowej dotyczy:

- obiektów istniejących (procedura PE),
- planowanych przedsięwzięć (procedura OOŚ).

WPROWADZENIE DO PROBLEMATYKI UCIAŹLIWOŚCI ZAPACHOWEJ W OOŚ (2)

Czy ocena oddziaływania zapachowego planowanych przedsięwzięć jest możliwa?

Postawione w tytule pytanie można ocenić jako prowokacyjne. Dlaczego?

- * Ocena emisji substancji zapachowych (odorantów) do atmosfery oraz jej skutków już jest wymagana prawnie ustawą *Prawo ochrony środowiska* (*Poś*; Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.; jednolity tekst ust. w Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150) dla planowanych przedsięwzięć (art. 52 ust. 1 pkt 1 lit c, pkt 5 lit. a i pkt 6 lit. C). W przypadku przeglądów ekologicznych eksploatowanych instalacji zakres raportu jest zdecydowanie mniej precyzyjnie określony w art. 238 ust. 2 *Poś*.

WPROWADZENIE DO PROBLEMATYKI UCIĄŻLIWOŚCI ZAPACHOWEJ W OOŚ (3)

- W art. 222 ust. 1 zapisano, że *„ilości gazów dopuszczonych do wprowadzania do powietrza ustala się na poziomie niepowodującym przekroczeń m.in. wartości odniesienia substancji zapachowych w powietrzu”*.
- Równocześnie w ust. 5 tego artykułu przewidziana jest możliwość (upoważnienie fakultatywne) wydania rozporządzenia, określającego wartości odniesienia substancji zapachowych w powietrzu i metody oceny zapachowej jakości powietrza.

WPROWADZENIE DO PROBLEMATYKI UCIAŹLIWOŚCI ZAPACHOWEJ W OOS (4)

- * Ustęp 6 art. 222 *Pos* doprecyzowuje, że chodzi o „różnicowanie, w zależności od przeznaczenia lub sposobu zagospodarowania terenu: wartości odniesienia substancji zapachowych w powietrzu, dopuszczalnych częstości przekraczania wartości odniesienia substancji zapachowych w powietrzu oraz okresów, dla których uśrednia się wyniki pomiarów substancji zapachowych w powietrzu”.

WPROWADZENIE DO PROBLEMATYKI UCIĄŻLIWOŚCI ZAPACHOWEJ W OOŚ (5)

**Pytania, dotyczące dezodoryzacji obiektów
będących źródłem emisji odorantów,
(w tym obiektów gospodarki komunalnej -
OGK), obejmują głównie:**

- a) przyczyny oddziaływania zapachowego,**
- b) możliwości oceny emisji i oddziaływania odorantów,**
- c) możliwości ograniczenia uciążliwości obiektu,**
- d) inne aspekty problemu emisji odorantów, jak np. proces percepcji, tj. rozpoznawania zapachu i oceny jego intensywności.**

WPROWADZENIE DO PROBLEMATYKI UCIĄŻLIWOŚCI ZAPACHOWEJ W OOŚ (6)

Problemy uciążliwości zapachowej obiektów będących źródłem emisji odorantów (w tym OGK) wiążą się także z:

- **wyborem lokalizacji nowych obiektów,**
- **procedurą ocen oddziaływania na środowisko (OOŚ),**
- **rozwiązaniami technicznymi i technologicznymi obiektów,**
- **warunkami eksploatacji obiektów technologicznych,**
- **metodami badania i oceny uciążliwości obiektów,**
- **procedurami przeglądów ekologicznych (środowiskowych),**
- **obszarami ograniczonego użytkowania (dawnymi strefami ochronnymi),**
- **emisją innych zanieczyszczeń oraz oddziaływań.**

WPROWADZENIE DO PROBLEMATYKI UCIĄŻLIWOŚCI ZAPACHOWEJ W OOŚ (7)

KLASYFIKACJA ŹRÓDEŁ ODORANTÓW w procedurze OOŚ:

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 9 listopada 2004 r. *w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko* (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 z późn. zm.)

tzw. I grupa: 43 poz. --> ok. 13 poz. (ok. 30%), to potencjalne źródła odorantów,

tzw. II grupa: 92 poz. --> ok. 27 poz. (ok. 30%), to potencjalne źródła odorantów,

tzw. III grupa: (w związku z obszarami NATURA 2000) brak wykazu.

Klasyfikacja źródeł odorantów wg głównych sektorów:

- w rolnictwie,
- w przemyśle,
- w gospodarce komunalnej (ścieki, odpady, część infrastruktury).

WIŚ PW

**Oczyszczalnia ścieków „Hajdów” w Lublinie
(fot. ze zbiorów MPWiK w Lublinie Sp. z o.o.)**

SPECYFIKA PROBLEMU (1)

DLACZEGO OCENA ODDZIAŁYWANIA ZAPACHOWEGO OBIEKTÓW KOMUNALNYCH STANOWI PROBLEM ?

- 1. Duża liczba rozproszonych obiektów gospodarki komunalnej → uciążliwe oddziaływanie zapachowe nie jest (już) tylko problemem lokalnym.**
- 2. Bliskie sąsiedztwo OGK z terenami stałego bytowania ludzi.**
- 3. Niezorganizowany charakter potencjalnej emisji odorantów (zanieczyszczeń) do powietrza z niskich (często powierzchniowych) emitorów.**
- 4. Brak precyzyjnych kryteriów oceny oddziaływania w zakresie emisji:**
 - a) niektórych zanieczyszczeń chemicznych,**
 - b) substancji zapachowych (odorantów).**

SPECYFIKA PROBLEMU (2)

Co jest szczególnym problemem w przypadku oceny oddziaływania zapachowego obiektów gospodarki komunalnej ?

- Potrzeba uwzględniania przy podejmowaniu decyzji lokalizacyjnych, oprócz szkodliwego oddziaływania obiektów, ważnego czynnika, jakim jest ich potencjalna i rzeczywista uciążliwość zapachowa.
- Trudność w rozgraniczeniu oddziaływania szkodliwego (które regulują przepisy dotyczące ochrony środowiska) od uciążliwego oddziaływania zapachowego (które nie jest jeszcze ściśle regulowane).
- Oddziaływanie zapachowe jest uwarunkowane rozwiązaniami projektowymi (wielkość obiektu, rodzaj technologii, rozwiązania minimalizujące wpływ urządzeń), ale także zależy ściśle od warunków eksploatacyjnych.

DOTYCHCZASOWE ROZWIĄZANIA I PROPOZYCJE (1)

Rozporządzenie, o którym mowa w art. 222 ust. 5, 6 oraz 7 *Poś*, nie zostało dotychczas wydane.

W tej sytuacji można stwierdzić, że brak jest uregulowań prawnych w zakresie oddziaływania odorantów.

Dlatego w wielu ocenach środowiskowych brak jest charakterystyki oddziaływania zapachowego instalacji.

Stąd formułowane są wnioski (nie moje!):

brak przepisów → nie istnieje oddziaływanie zapachowe (!), nie ma uzasadnienia do podejmowania działań na rzecz ograniczania emisji odorantów lub przeciwnie → nie jest dopuszczalne występowanie jakichkolwiek, co do rodzaju, intensywności i czasu trwania, oddziaływań zapachowych.

DOTYCHCZASOWE ROZWIĄZANIA I PROPOZYCJE (2)

- [1] Aktualne przepisy prawne ...
- [2] Treść referatów przedstawionych wcześniej podczas seminarium.
- [3] Kulig A. (2004): *Aktualne problemy w ocenach środowiskowych obiektów gospodarki komunalnej – funkcjonowanie obszarów ograniczonego użytkowania oraz oceny oddziaływania odorantów*. Kwartalnik „Problemy ocen środowiskowych”. nr 4 (27), s. 10-20.
- [4] Kulig A. (2007): *Czy ocena oddziaływania zapachowego przedsięwzięć i obiektów może stać się elementem procedury ocen środowiskowych?* Kwartalnik „Problemy ocen środowiskowych”. nr 2 (37), s. 25-29.

Projekt badawczy zamawiany MNiSzW

STRUKTURA ORGANIZACYJNA PROJEKTU

Nr PBZ-MEiN-5/2/2006 pt.:

**NOWE METODY I TECHNOLOGIE DEZODORYZACJI
W PRODUKCJI PRZEMYSŁOWEJ, ROLNEJ
I GOSPODARCE KOMUNALNEJ**

Zakres projektu (6 zadań) – temat zadania nr 1:

- Kompleksowa identyfikacja i inwentaryzacja odorów pod względem intensywności i uciążliwości dla aglomeracji miejskich i terenów wiejskich.**

ZAKRES MERYTORYCZNY ZADANIA nr 1

Tematy badawcze:

- 1/1. *„Badania modelowe emisji gazowych powstających z utrzymania zwierząt gospodarskich” (Instytut Zootechniki w Krakowie).*
- 1/2. **„Szczegółowa identyfikacja, inwentaryzacja i charakterystyka źródeł odorantów w gospodarce komunalnej”** *(Politechnika Warszawska, Wydział Inżynierii Środowiska).*
- 1/3. *„Inwentaryzacja przemysłowych źródeł emisji odorów – określenie wielkości emisji i jej uciążliwości dla przyległych terenów” (Politechnika Wrocławska).*

CEL I UZASADNIENIE BADAŃ W TEMACIE nr 1/2

„Inwentaryzacja rodzajów źródeł i wielkości emisji odorantów z obiektów gospodarki komunalnej (OGK) pod względem intensywności ich oddziaływania i uciążliwości dla obszarów wrażliwych – zamieszkałych i użyteczności publicznej oraz określenie zmienności tej emisji oraz głównych metod jej ograniczania.”

ZAKRES PRAC W TEMACIE nr 1/2 (1)

Prace badawcze:

1. Analiza danych (m.in. monitoringowych) w celu szczegółowej identyfikacji źródeł emisji odorantów w obiektach gospodarki komunalnej.
2. Opracowanie kwestionariuszy (ankiet) oraz przeprowadzenie badań ankietowych w celu szczegółowej inwentaryzacji źródeł emisji odorantów w OGK.

ZAKRES PRAC W TEMACIE nr 1/2 (2)

Praca inwentaryzacyjna obejmuje charakterystyczne typy źródeł: systemy kanalizacyjne (grawitacyjne i ciśnieniowe), pompownie ścieków, oczyszczalnie ścieków (mechaniczne, biologiczne i chemiczne), a także obiekty unieszkodliwiania osadów ściekowych oraz zakłady (stacje) segregacji, kompostownie i składowiska odpadów komunalnych.

Inwentaryzacja obejmuje charakterystykę ilościową oraz rozmieszczenie obiektów uciążliwych (zestawienia tabelaryczne i opracowania map).

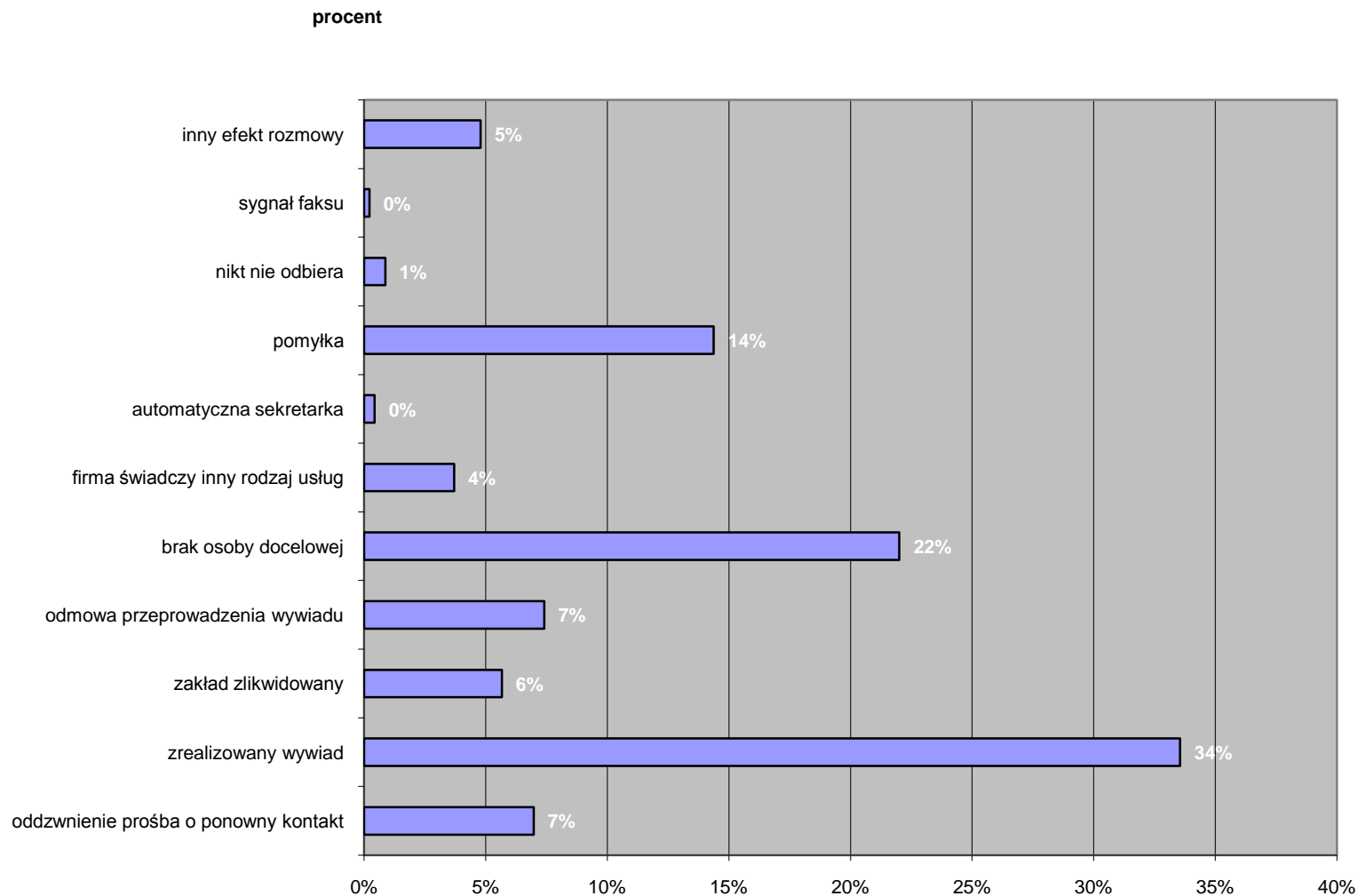
ZAŁOŻENIA METODYCZNE - IDENTYFIKACJA

Klasyfikacja obiektów gospodarki komunalnej:

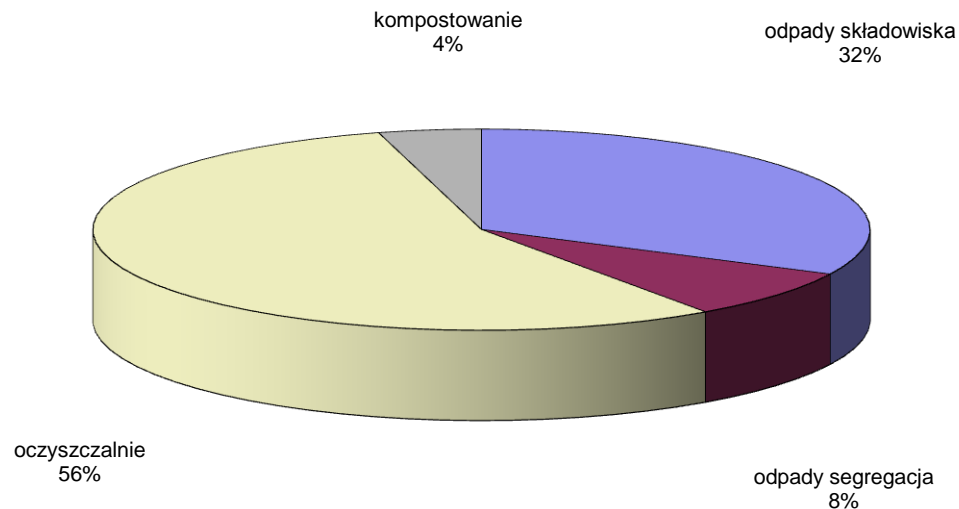
- **Obiekty gospodarki ściekowej:**
 - **Oczyszczalnie ścieków wraz z towarzyszącą infrastrukturą (systemy kanalizacyjne i pompownie) – ankieta 21 pyt.**
- **Obiekty gospodarki odpadowej:**
 - **Składowiska odpadów komunalnych – ankieta 17 pyt.**
 - **Stacje segregacji odpadów – ankieta 15 pyt.**
 - **Kompostownie odpadów – ankieta 17 pyt.**
 - **Zakłady fermentacji odpadów – ankieta 18 pyt.**

ŹRÓDŁA DANYCH nt. OBIEKTÓW KOMUNALNYCH

- **Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska.**
- **Wojewódzkie Plany Gospodarki Odpadami.**
- **Wydawnictwo Seidel-Przywecki.**
- **Wydawnictwo Abrys.**
- **Zgłoszenia bezpośrednie w wyniku akcji informacyjnej Politechniki Warszawskiej.**
- **Urzędy Wojewódzkie, Wydziały Ochrony Środowiska (?)**
- **Urzędy Marszałkowskie (?)**

Wyniki badań pilotażowych w województwie mazowieckim

Procentowy udział przebadanych obiektów gospodarki komunalnej w województwie mazowieckim

WNIOSKI KOŃCOWE (1)

1. Trudno nie odnieść wrażenia, że prace legislacyjne są prowadzone tak, jak gdyby miały rozwiązać wszystkie problemy odorowe jednocześnie. W efekcie przez blisko 20 lat nie uzyskano prawie żadnego postępu w tej sprawie!
2. **PROPONOWANE ROZWIĄZANIA:**
 - Zwiększyć znaczenie planowania przestrzennego w stosunku do procedury lokalizacji poszczególnych przedsięwzięć.
 - Regulacje prawne:
 - nie powinny prowadzić do wzrostu liczby skarg (to będzie trudne),
 - nie powinny ograniczać rozwoju gospodarczego,
 - powinny intensyfikować prace metodyczne,
 - powinny sprzyjać rozwojowi metod dezodoryzacji.

WNIOSKI KOŃCOWE (2)

3. W pierwszej kolejności należy przyjąć rozwiązania, które pozwolą ograniczyć najbardziej uciążliwe (ofensywne) źródła emisji odorantów (-> starosta/wojewoda), równocześnie wskazując na kierunek dalszych działań podejmowanych w stosunku do mniej uciążliwych źródeł (-> gminy).
4. Przyjęcie rozwiązań prawnych (ustawa, rozporządzenie) powinno zostać poprzedzone oceną skutków (liczba przypadków, koszty, pilotaż: raczej powiat/województwo, a nie gmina).
5. Należy brać pod uwagę fakt, że implementacja niektórych metod oceny oddziaływania zapachowego, sprawdzających się w innych krajach (poszukiwanie kompromisowych rozwiązań np. na drodze referendum?), niekoniecznie musi sprawdzić się w Polsce.

KONTAKT:

prof. dr hab. inż. **ANDRZEJ KULIG**

E-mail: Andrzej.Kulig@is.pw.edu.pl

Zakład Ochrony i Kształtowania Środowiska
WYDZIAŁ INŻYNIERII ŚRODOWISKA
Politechnika Warszawska
ul. Nowowiejska 20
00-653 Warszawa

**DZIĘKUJĘ BARDZO
ZA UWAGĘ**